

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

De S. Triduana Virgine Culta In Diœcesi Aberdonensi In Scotia Sylloge De
cultu et gestis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

AUCTORE
C. S.

DE S. TRIDUANA VIRGINE

CULTA IN DIOECESI ABERDONENSI IN SCOTIA

SYLLOGE

De cultu et gestis.

David Camerarius lib. 3 de Scotorum pietate hoc die sic memorat: Sancta Triduana, virgo sanctissima, apud Scotos celeberrima: additque prolificum ejusdem elogium, laudans Regium in Calendario (Scolico scilicet) et alios, quos non nominat. Eandem Thomas Dempsterus in suo Menologio Scolico eadem pariter die, sed (certo perperam) in Gallia annuntiat. Inter Auctaria Usuardina, apud Sollerium relata, solus de ea meminit Grevenus, nullo adscripto, seu mortis, seu cultus, loco, dicens: Eodem die (viii Octobris) sanctæ Triduana virginis. Contra cultus locum annuntiavit Castellanus in Indice Sanctorum ad Martyrologium suum Universale, ubi legitur: Triduana invocata Aberdonæ die viii Octobris; in ipso tamen Martyrologio ejusdemque Supplementis non habetur, sive quod in hinc ex oblivione prætermissa sit, sive quod ad Castellani notitiam pervenerit. Ut sit, illius antiquum serius in Scotia cultum certum esse, probamus.

B 2 Pater N. Wemys, patria Scotus, Societatis nostræ presbyter, in suis Mss. Annotatis de indubitatis Scotiæ Sanctis, quæ cum Sollerio nostro olim communicavit, asserit, se S. Triduana nomen in antiquis Litanis reperisse. Laudatus quoque Camerarius, Magno, inquit, fuisse in honore hanc sanctissimam Virginem apud Scotos ob vite sanctitatem et miraculorum gloriam, testatur Huntherus Dominicanus, sacellaque varia in ejusdem honorem extracta fidem faciunt. Huntherus iste Scotus apud Echarum tom. 2 Bibliothecæ Prædicatorum, pag. 211 dicitur floruisse post medium seculum xvi, et ex Camerario creditur scripsisse librum de Sanctis Scotis, qui ad manus meas non pervenit. De ejusdem Virginis in Scotia cultu etiam certius constat ex Breviario diœcesis Aberdonensis, anno 1509 Edemburgi typis Valteri Schepman excuso, in quo ipsa Officium annuum habet novem Lectionum, quarum sex priores propriæ sunt de gestis ejus, tres postremæ de expositione Evangelii. Simile est regnum cælorum ex Communi unius Virginis non martyris, ex quo etiam cetera assignantur præter Orationem, quæ talis est: Deus, qui fideles tuos gloriosa beatæ Triduanae solennitate lætificas, fac, quæsumus, nos per ipsius merita vitæ utriusque promereri gaudia. Per Dominum etc.

Aberdonen-
si, cujus
Lectiones,

C 3 Cum alia non habeamus, sex priores, ut dicit, proprias Lectiones, quas ex eodem Breviario manu descriptas habemus, non interrupta serie hic subjungo, meum de iisdem iudicium deinde subnexurus. Beata et gloriosa virgo Triduana de Colosia nata, cum B. Regulo ad par-tes Scotorum angelica admonitione venit, quæ

cum duabus virginibus, Potentia et Eremia, in heremo apud Rostby sanctam duxit vitam. Tyrannus quidam, Nectanero nomine, regionis illius regulus, famam virginis audiens, captus amore in libidinem exarsit; legatos ad virginem festinat, ut ejus consensum obtineat. Quod cum illa cognovisset, et tyrannidem principis, atque suam pudicitiam opprimi pertimescens, patriam linquere decrevit, atque in Atholia apud locum, qui Dusallad dicitur, aliquamdiu permansit.

4 Mittuntur nuncii Virginem exquirere, quæ tandem inventa, cum verbis nequiret satisfacere, nuntiis ait: Quid est, quod tantus princeps de me paupercula Dei Virgine desiderare quærit? Qui responderunt: Excellentissimam oculorum tuorum speciem concupiscens, si non assequatur, peribit. Tunc Virgo affabili voce respondit: Quod de me quærit, obtinebit. Conversa autem in secretiorem locum oculos suos evellens, et pala transfixos illos porrexit, dicens: Accipite, quod diligit princeps vester. Nuncii vero oculos Virginis sic palo transfixos suo regi præsentantes, quæ gesta erant, retulerunt. Rex vero immobilem beatæ Virginis constantiam admiratus, quam prius habuit in odium, vertit in amorem. Interea beata virgo Triduana jejuniis et orationibus vacans apud Lestrick in Laudonia migravit ad celestia.

5 Muller quædam Anglorum nationis, nobilis genere, lumen oculorum amiserat; quæ cum multa sancta limina devote pro restitutione visus perstrasset, nec optatum habuit, tandem apparuit ei in somnis Triduana virgo, dicens: Vade in Scotiam ad locum, qui Lastalrick dicitur, et ad sepulchrum meum, a quo sospitata reditura es: quæ impigra mandata perimplens lumen recipere oculorum meruit. Ejusdem etiam postea mulieris filia parvula ultra fenestram domus ad altitudinem pedum triginta cecidit, omnibus quasi membris fractis, ex impetu casus illius oculi evulsi sunt. Sed mater miseriam puellæ condolens, tamen B. Triduanae non immemor virtutis, illam devote pro filie sue sanitate deprecabatur; et statim puerula sana oculorum etiam recepit integritatem. Hactenus S. Triduana Vita, in sex breves Lectiones in Breviario Aberdonensi partita.

6 Si quis modo a me petat, quid de iis sentiam, respondeo, ea mihi fabulosa videri, atque ex incertis popularibus traditunculis compacta, ut sæpe fieri assolet, dum Sanctorum, certo cultu gaudentium, gesta longa ætas ac majorum incæria oblitterarunt. Orta illa dicitur ex Colosia, qui locus, si tamen hic recte expressus est, ubi terrarum sit, frustra indagavi: in Scotia tamen querendum esse, argumento est, quod, dum Sancta

A *cla ex uno in alterum Scotiae locum migrasse inferius narratur, patriam liquisse dicitur. Regulus, quocum ipsa in Scotiam adventasse asseritur, in eodem Breviario ad diem xvii hujus mensis Octobris Officium habet, quod ipsam abbatem facit, et ex Patrensi Achaiae civitate in Scotiam perducit, paucos eidem socios, sed inter hos nullam feminam, adjungens. Si Reguli socia Triduana fuisset, Graeca haec, non Scota dicenda esset. Examinari Officium istud ad citatum diem poterit; quod ego interim non melioris notae, quam hodiernae S. Triduanae Lectiones sint, censeo.*

minime favorabilibus.

7 *Quae eidem Virgini adduntur sociae, Potentia et Eremia aliunde mihi prorsus ignotae sunt; ignotus pariter est locus Rostoby, iuxta quem Sancta eremum incoluisse dicitur. Nota est Atholia, vulgo Athol et Athole, Scotiae Septentrionalis, seu trans Taurum flumen provincia; sed locum Dusallad non reperi. Meridionalis vero Scotiae provinciae Laudonia est, seu Lothiana, vernacule Lothian; at ignotus rursus mihi locus est B. Lestrick, vel Lastalrick, in quo Sanctae corpus quiescere, asserunt Lectiones datae, titulusque usdem ab alio, qui ipsas descripsit, ut apparet, praefatus, in quo sic legitur: Cujus ossa in Lestrick requiescunt in honore. Fortasse ista locorum nomina vel ab oscitante perperam descripta sunt, vel antiquata lapsusque temporum, ut nulla alia, mutata. Quod in usdem Lectionibus laudatur, minime imitandum Sanctae pro servanda*

virginitate sua in eruendis oculis facinus, tam mirandum insolensque est, ut nullam apud me sine certiori auctore fidem inveniat. Quam ob rem praeterea elogium ex Camerario, et Dempstero recensere, cum hi multis quidem adjunctis a Lectionibus varient, sed in spontanea eadem de causa oculorum effossione consentiant.

8 *Superest, ut de tempore, quo S. Triduana vixisse fertur, pauca dicamus. S. Reguli, quocum ipsam in Scotiam pervenisse, Lectiones, aiunt, adventus in hujus Officio Aberdonensi die xvii Octobris ad Constantii, Magni Constantini filii, imperium, ac proinde ad profectum seculum iv refertur. At, quidquid de Regulo sit, nihil cum hoc habet illa commune. In mox laudato titulo, Lectionum apographo nostro praemisso, eadem obuisse narratur sub rege Conrano... anno dxxxii; et consentire Regium, notat supra laudatus Wemyss; Camerarius tamen, Regium pariter laudans, ejusdem Sanctae obitum sub annum Christi dxxxviii, Eugenio III regnante, reponit. Hi ambo in Catalogis regum Scotiae sibi proxime successisse leguntur; et eorum istud sex annorum discrimen in re tam obscura haud egre negligendum esset, modo aliqua probabili ratione constaret, neutram opinionem multis annis, aut etiam paucis aliquot seculis a vero aberrare: quod cum ego probare nequeam, S. Triduanam supra in margine ad seculum vi, cum addita dubitanti voce Forte, reposui.*

AUCTOR C. S.

Tempus, quo illa floruit, incertum est,

DE S. GRATO EP. CONF.

CABILLONI IN DUCATU BURGUNDIAE

COMMENTARIUS PRAEVIUS

Sancti apud martyrologos mentio, gesta in episcopatu, reliquiarum translatio.

SUB MEDIUM SEC. VII. S. Gratus, paucis martyrologis notus,

C *Cabillonum, seu Cabilonum (Chalon sur Saône) Galliae in ducatu nunc Burgundiae civilis, ad Araris fluvii ripam sita, ut varios, in Sanctorum numerum relatos, alias veneratur antistites, ita diem hodiernum, quo e vicis ablati creditur, S. Grati memoriae dicitur voluit. Hinc Saussayus in Supplemento ad Martyrologium Gallicanum ad hunc diem ita de Grato scribit: Cabilone in Aeduis sancti Grati episcopi et confessoris, qui ecclesiam S. Laurentii construxit, sedemque episcopalem inibi tenens perfectae sanctimoniae titulis exornavit, in eaque sepultus, tot radiavit beatitudinis promerita signis, ut Joannis VIII Papae (Cabilonem in reditu suo invisentis) iudicio et praeepto de tumulo levatus, et Sanctorum catalogo inscriptus, plenam inde acceperit sanctitatis venerationem. Castellanus in Martyrologio Universalis: Cabilone ad Ararim S. Gratus, cuius corpus Paredi est. Qui corpus ejus Cabilone Paredum translatum fuerit, infra dicitur. Hodie item S. Gratum Martyrolo-*

gium Parisiense, anno seculi hujus vigesimo septimo excusum, his verbis annuntiat: Cabilone, S. Grati episcopi, qui concilio Cabilonensi subscripsit, Clodoveo secundo regnante. Terna ejusdem sancti praesulis mentio fit in Usuardinis Auctarii apud Sollerium: una hoc die ex Usuardi Auctario Cabilonensi concipitur: Cabilone transitus S. Grati episcopi et confessoris: altera vero ad diem xiii Maii, ex Caudiacensi codice hausta sic sonat: Translatio beati Grati confessoris, Acquae, a civitate Cabillonis. Tertia denique, e codicibus tum Cluniacensi, tum D. Du Cheval hausta, sic habet: Eodem die, translatio sancti Grati episcopi et confessoris, a civitate Cabilonis. Gratus alius episcopus confessor Augustae in Saubaudia signatur in codice Usuardino Camberiensis S. Mariae ad diem vii Septembris.

2 *Neque in citatis dumtaxat Martyrologiis, sed etiam in Officiis propriis ecclesiae cathedralis Cabilonensis ejusque diocesis, auctoritate Cyri de Tyard, episcopi Cabilonensis, anno 1620 Lugduni*

sed Officio duplici per diocesis Cabilonensem cultus.

typis

J. E.